

Anatol DICȚIONAR EREMIA TOPONIMIC (III)*

Moto: Numele de locuri ale unei regiuni oarecare pot fi studiate din diverse puncte de vedere, după preocupările celui care le cercetează. Modul cum iau ele naștere și rolul pe care îl joacă în viață interesează deopotrivă pe geograf, pe istoric, pe etnolog și pe lingvist. Așa se face că toți acești specialiști s-au simțit și continuă să se simtă atrași de toponimie în sensul larg al cuvântului.

Acad. Iorgu Iordan

Baraghina, vale cu pârâu în rn. Cahul, începe din niște zăvoaie cu plantații de salcâmi la est de Crihana Veche și se deschide în lunca Prutului în partea de sud a comunei Manta. Altitudini: 160 m la obârșia văii, 65 m la gura văii. Lungimea: 10 km. Este notată pe hărțile din sec. XIX-XX. Toponimul poate fi explicat prin apelativul regional *baraghin* „salcâm”, cu formantul *-a*, onimul având semnificația de origine „valea cu salcâmi”. Nu se exclude și explicația denumirii prin antrop. *Baraghin* (< reg. *baraghin* „salcâm”), cu același formant *-a*, sensul inițial al toponimului fiind, în cazul dat, „valea lui Baraghin”. Să se compare formațiile similare: *Brustura*, vale (< *brustur*), *Carpăna*, moșie (< *carpen*), *Frasina*, pădure (< *frasin*), *Sângera*, sat (< *sânger*); *Căpriană*, sat (< *Căprian*, *Chiprian*), *Crihana*, sat (*Cârhan*), *Gangura*, sat (< *Gangur*), *Tălmaza*, sat (< *Talmaz*).

Bâtlani, lac în lunca Prutului, lângă Pogănești (Hâncești), *Bâtlănița*, loc pe valea Nistrului, fost lac, la sud-vest de Tălmaza și la nord-est de Cioburciu (Ștefan-Vodă). Hidronimul *Bâtlani* e menționat ca iezăr în documentele din sec. al XVI-lea [1, p. 29]. Numele topice sunt vechi precum sunt vechi obiectele hidrografice pe care le desemnează. *Bâtlani* este pluralul termenului ornitologic *bâtlan* „pasăre de baltă, cu gâtul, cu ciocul și cu picioarele lungi, cu pene cenușii și cu un moț de pene dat peste cap” (*Ardea ciperea*), cuvânt de origine bulgară (*бамлан* „bâtlan”), iar *Bâtlănița* reprezintă derivatul cu suf. *-iță* al aceleiași termen. Denumiri de lacuri și bălți, care indică habitatul

* Continuăm seria articolelor publicate în „Limba Română”, nr. 4-6, 2007, p. 97-104 și în „Limba Română”, nr. 10-12, 2007, p. 163-170.

acestor păsări, sunt frecvente în luncile inundabile ale Nistrului și Prutului și în Delta Dunării: *Bâtlănăria, Bâtlănărița, Balta Bâtlanilor, Jașsa Bâtlanilor*.

Bolata, râu în partea de nord a Republicii Moldova, afluent pe stânga al Căinarului. Își are izvoarele prin niște vâlcele și hârtoape din preajma satelor Visoca, Teleșuca și Tătărăuca Veche (Soroca); curge spre sud-est, apoi spre sud, mai departe iarăși spre sud-est, spre sud și spre sud-vest, până la vărsarea sa în râul Căinar, lângă comuna Căinarii Vechi (Soroca). Altitudini: 290-317 m la izvoare, 104 m la vărsare. Lungimea: 40 km. Afluenți: *Valea Dărcăuților, Valea Condrăteștilor, Valea Iazului, Bolățica* (de dreapta), *Valea Bădicenilor, Valea Poștei* (de stânga). Pe valea Bolatei nu se află așezată nicio localitate. Mai multe sate sunt situate pe văile și vâlcelele care se deschid în valea Bolatei: Slobozia Nouă, Dărcăuții Noi, Bădiceni, Rublenița Nouă, Băxani, Vanțina Mică, Lugovoe.

Hidronimul apare menționat pentru prima dată într-un document din 16 februarie 1570, prin care Bogdan Lăpușneanu voievod întărește lui Petru Albotă, logofăt, două locuri de pustie la Cubolta și la Căinar. În hotarele acestor locuri se afla și râul Bolata [2, veacul XVI, vol. II, p. 219]. La 1606 (1607) râul e atestat împreună cu satul Bolata [2, veacul XVII, vol. II, p. 111-112], care, probabil, se afla situat pe valea acestui râu, dar despre care mai târziu documentele vremii nu mai amintesc nimic.

În unele locuri numele râului este rostit *Boláta*, dar uneori și *Boloáta*, cu *a* interconsonantic accentuat diftongat, genitivul având, de regulă, forma *bolății* (*Dealul Bolății, Fața Bolății, Valea Bolății*). Hidronimul are la bază termenul entopic rom. *bolată* (*bolotă*), înregistrat pe teren cu sensurile „loc cu apă provenită din ploi; băltoacă”, „mlaștină, mocirlă”. Valea râului este într-adevăr băltoasă, mlaștinoasă, particularitate hidrografică ce, în ultimă instanță, a determinat denumirea văii. În limba română entopicului îi corespund următoarele sinonime, unele având un radical etimologic înrudit (*balt-* / *bălt-* / *bolăt-*): *baltă, bălc, bălcău, băltac, băltoacă, blaștină, bolătău, bulhac, mlaștină, mocirlă, mociură, ochi, smârc, știoalună, tău* [3, p. 25]. Acest apelativ topic reprezintă în limba noastră un împrumut din graiurile limbii ruse sau ucrainene. Cf.: rus. *болото* „mălaștină, smârc, mocirlă”, „baltă”, ucr. *болото* „noroi, glod, tină”, „mălaștină, mocirlă”, „baltă”.

Brebariul, cu varianta locală *Bribariul*, lac în lunca Prutului, la vest de Crihana Veche (Cahul). Hidronimul are la bază apelativul *breb* „animal rozător înrudit cu castorul” (*Castor fiber*), cuvânt de origine slavă veche (*БЕБЪ*, cu același înțeles). Numele topic reprezintă un derivat cu suf. *-ar* al lui *breb*, la origine însemnând „lacul cu brebi”, „habitatul brebilor”. Animalul acvatic nu se mai întâlnește astăzi în apele râurilor și lacurilor de pe teritoriul de la est de Carpați, toponimia servind în acest caz drept dovadă a viețuirii în trecut în această regiune a brebului. Formațiile zoonimice cu suf. *-ar* sunt frecvente în toponimia noastră: *Brosarul, Furnicarul, Gâscarul, Hidrarul, Mânzărarul*. Cf. și numele de familie: *Brebu, Brebanu, Brebeanu, Brebulescu*.

Derventul, locuri în sudul Basarabiei: *Derventul*, cu varianta *Dealul Dervent*, înălțime de teren la sud de Slobozia Mare (Cahul), *Șoseaua Derventului*, șosea de la Slobozia Mare spre Cășlița-Prut (Cahul), *Dervent*, lac în lunca Dunării, la vest de Satul

Nou (azi *Novoselskoe*, rn. Ismail, reg. Odesa, Ucraina), înregistrat și de *Dicționarul geografic al Basarabiei* de Z. Arbore [4, p. 88]. Obiectele topografice sunt diferite, ceea ce face dificilă explicația lor printr-un etimon cu o singură semnificație. Complexul sonor trădează o etimologie turcică a cuvântului etimon sau a numelui topic. Limba turcă cunoaște lexemul *derbent* cu înțelesul „trecătoare în munți, strâmtoare” [5, p. 138]. Să se compare numele orașului *Derbent*, situat la trecerea îngustă dintre lanțul principal al Caucazului și Marea Caspică (în Rusia), oiconimul fiind explicat printr-un cuvânt turco-persan *derbent* „încuietoare, zăvor”, „loc îngust, strâmtoare” [6, vol. I, p. 500; 7, p. 119]. În unele limbi turcice, cuvântul a dezvoltat și sensul de „îngrăditură, întăritură”, „cetate” [8, p. 176]. Acest sens este apropiat de semnificația de origine a toponimului *Derbentul*, deal în părțile Cahulului, cu urme de întărituri pe culmea sa. Denumirea lacului *Dervent* pare să fie motivată de entopicul *dervent* cu vechiul înțeles, această sursă de apă luând ființă, probabil, prin îngustarea locului de vărsare a ei în Dunăre. Căile de pătrundere a toponimului *Derbent* sau a entopicului *derbent* în zona de sud a Basarabiei au putut fi diferite: (1) limba turcă sau tătaro-nogaică; (2) graiurile limbilor rusă sau ucraineană. În localitățile sudice termenul a fost atestat cu sensul „deal înalt fortificat; cetate” [3, p. 63].

Dubăsari, oraș în raionul Dubăsari; *Dubăsarii Vechi*, comună în raionul Criuleni. Orașul Dubăsari este situat pe malul stâng al Nistrului, la 50 km nord-est de Chișinău. Coordonate geografice: 47°16' latitudine N, 29°11' longitudine E. Comuna Dubăsarii Vechi se află pe malul drept al Nistrului, la 77 km nord-est de Chișinău și pe linie dreaptă, la 15 km sud, de orașul Dubăsari. Coordonate geografice: 47°10' latitudine N, 29°12' longitudine E. După cum ne sugerează însăși denumirea respectivă, mai veche este localitatea rurală Dubăsarii Vechi.

Dubăsari este menționat ca oraș, denumit inițial *Dubăsarii Noi*, începând cu anul 1795. Anterior a existat ca așezare rurală, apoi ca localitate de frontieră și punct de sprijin pentru armatele rusești în campaniile militare contra turcilor, mai târziu a existat ca târg și, în sfârșit, ca localitate urbană, important centru economic și cultural. Câteva informații asupra statornicirii și evoluției acestui oraș: 440 de case și 2.114 locuitori (1799); se deschide prima școală publică (1813) și o școală parohială (1821); 681 de case și 5.905 locuitori, 2 biserici ortodoxe, o sinagogă, spital, stație de poștă, 10 întreprinderi industriale, între care și 21 de mori; 3 iarmaroace pe an (1859); 13.466 de locuitori (1897); 4.600 de locuitori, 5 școli primare (1910); oraș în plină dezvoltare: întreprinderi industriale, instituții de menire socială și culturală – 6 școli medii și incomplete, școală de meserii, școală de arte plastice, școală de muzică, biblioteci, palatul culturii, cinematograf, spital, sanatoriu, circa 20 de fabrici și uzine, port fluvial, hidrocentrală etc. (1924-1980); 21.700 de locuitori (2004) [9, vol. VI, p. 66-78].

Dubăsarii Vechi ca localitate este amintită într-o hotarnică a moșiei satului din vecinătate, Șerpeni, care datează din 3 august 1470, document pe care istoricii îl consideră îndoielnic. Sigure sunt atât mărturiile cartografice din anul 1735 și de mai târziu, precum și un act de hotarnică a moșiei târgului Orhei, din 1761, care consemnează printre reperatele de hotar și *Drumul Dubăsarului*. Sursele statistice ulterioare ne oferă următoarele date asupra satului: 37 de case, moșia aparținând

hatmanului Dumitrașcu Sturza în 1772 [10, partea I, p. 91]; 161 de gospodării țărănești, ocina satului fiind stăpânită de Roxana Mavrogheni în 1817 [11, p. 139]; 300 de case și 710 locuitori în 1870 [12, p. 91]; 542 de gospodării țărănești și 2.520 de locuitori, o școală ministerială și una de zemstvă cu 2 clase, bibliotecă, moară cu aburi în 1910-1912 [9, vol. VI, p. 83]; 4.442 de locuitori, dintre care 4.304 români în 1930 [13, p. 462]; 2561 gospodării individuale și 6.133 de locuitori în 1994 [14, vol. II, p. 425].

Documentele vremii nu amintesc despre o strămutare a locuitorilor din Dubăsarii Vechi în Dubăsarii de peste Nistru, ceea ce nu se poate exclude, pentru că despre asemenea strămutări ne vorbesc numele multor sate de pe un mal și de pe celălalt: *Molovata, Corjova, Delacău, Speia, Cioburciu* ș.a. Din vechile documente nu aflăm aproape nimic despre proveniența numelui topic *Dubăsari*, deși aceasta poate fi dedusă din unele informații cu privire la sistemul nostru rutier de altă dată. Vorba e că drumurile mari (șleahurile) aveau la trecerile peste Nistru și Prut, în anumite locuri, poduri permanente fixe, construite de obicei din piatră și lemn, și poduri mobile, „umblătoare”, „plutitoare”, acestea fiind niște construcții de lemn, montate pe un ansamblu de ambarcațiuni, denumite astăzi *bacuri* sau *pontoane*, în vorbirea populară – *brudine, dubasuri*. Vechile bacuri erau construite pe niște bărci mari și lungi, denumite *dubase* sau *dubasuri*, de la care și-au luat numele vasele plutitoare respective. Aceste poduri mobile urmau un anumit traseu peste râuri, fiind direcționate de otgoane metalice, fixate pe un mal și pe celălalt, și puse în mișcare cu ajutorul unor vâsle sau al prăjinilor, iar mai târziu și cu niște motoare. La Dubăsari și la Dubăsarii Vechi funcționau pe vremuri asemenea poduri.

Bărcile acestea se făceau din bârne de lemn și scânduri, unse apoi din belșug cu smoală și dohot, sau se confecționau prin cioplire și scobire din trunchiuri mari de copaci, de obicei de stejar, în rusește, limba de origine a termenului, *дыб*, de la care provine apelativul nostru *dubă* (pl. *dube*) „luntre mare folosită de pescari” (cf. rus. *дыб* „stejar”, *дыбă* și *дыбач* „luntre mare”). Meșterii care construiau astfel de poduri se chemau *dubăsari* (< *dubas* + suf. *-ari*) și tot așa li se zicea podarilor și paznicilor care supravegheau aceste poduri. Documentele vechi indică mai multe locuri la Nistru unde funcționau asemenea poduri, la Palanca, Crocmaz, Chițcani, Gura Bâcului, Delacău, Vadul lui Vodă, Criuleni ș.a. Deci actualele localități *Dubăsari* reprezintă la origine așezări de meșteri dubăsari sau de lucrători la poduri umblătoare, construite pe dube (*dubase*) [9, vol. VI, p. 80-81].

Manta, comună în raionul Cahul, situată pe o colină cuprinsă între valea Prutului și o vâlcea pe care localnicii o numesc *Baraghina*. Este o localitate veche, identificată de unii cercetători cu Gocimăneștii și Măneștii din sec. al XVI-lea [15, vol. II, p. 7]. Cu denumirea *Manta* apare notată pe harta lui Dimitrie Cantemir din 1716, fiind atestată apoi în mai multe documente. Astfel, dintr-un act al cancelariei domnești din 25 mai 1733 aflăm că au fost supuși unor dări „oamenii căsași” din Greceni, Baurcii, Paicu, Zărnești, Frumoasa, Crăhana, *Manta*, Iscaul și Pelinii [16, vol. III, p. 42-43]. La 18 ianuarie 1742 este emisă o „carte de volnicie” lui Manolache Costache vel spătar, lui Vasile Sturza vel stolnic și lui Scărlătache Cos-

tache biv vel clucer „ca să stăpânească moșiile dumnealor sale Grecenii, și Vadul Isacului, și *Manta*, și Crăhana, după hotărârea ce s-au făcut” [16, vol. II, p. 150].

Ulterior satul e menționat frecvent: 1772 – cu 58 de ogrăzi, moșia aparținând proprietarului Gheorghe Costache; 1774 – cu 59 de case, 2 rufetași (breslași) și 57 birnici [10, partea I, p. 159; partea II, p. 215]. Apare fixat apoi pe hărțile din 1770 (1774), 1812, 1856, 1878 ș.a.

Oiconimul a fost explicat în mod simplist, prin apelativul *mantá* „haină lungă și largă, purtată peste îmbrăcămintea obișnuită”. Chipurile, aici a trăit unul care făcea mantale. În realitate, numele localității provine din antroponimul *Mánta* (*Mántea*, *Mántu*, cu accentul pe *a* din prima silabă), numele de familie al proprietarului de moșie de pe vremuri sau al fondatorului așezării umane. Acest nume de persoană se întâlnește rar în zilele noastre, dar e frecvent atestat în documentele vechi. Să se compare: *Manta*, mare postelnic pe vremea lui Mihai Viteazul (1593), *Manta* Câmpineanu (din Câmpina), clucer, rudă prin alianță cu Cantacuzinii (1644), *Manta*, căpitan de lefegii (1711) ș.a. [17, p. 69, 150]. Antroponimul *Manta* poate fi explicat prin numele de persoană grecesc *Mantas* (*Mantos*), la fel ca și bg. *Manto*, din care au rezultat derivatele din limba respectivă *Mantov*, *Mantovschi*. De menționat că un *Manta* postelnic e trecut în pomelnicul Mănăstirii Argeș printre grecii țarigrădeni, ceea ce confirmă într-un fel originea grecească a numelor de persoană.

Satul *Manta*, împreună cu alte multe localități de pe Valea Prutului – Giurgiuleşti, Gotești, Crihana, Frumoasa, Paicu, Zărnești ș.a. – sunt vetre străvechi de istorie și tradiții românești.

Runcul, locuri în codrii Botnei: *Runcul* (Ruseștii Noi, rn. Ialoveni), *Valea Runcului* (Hansca, rn. Ialoveni), *Matca Runcului* (Buțeni, rn. Hâncești), *Dealul Runcului* (Pojăreni, rn. Ialoveni). *Runcul* denumește un teren agricol de sub Pădurea Surucenilor, la nord-est de Ruseștii Noi. *Valea Runcului* e o vâlcea, ramificație a văii râulețului Botnișoara, pe care locuitorii din Buțeni o numesc *Matca Runcului*. *Dealul Runcului* este un deal situat la sud de Pojăreni, dinspre Valea Runcului. Deci rezultă că au existat două *Runcuri* principale, unul în părțile Surucenilor și altul lângă Buțeni, acesta din urmă dezvoltând un câmp onimic, prin polarizare toponimică: *Valea Runcului*, *Matca Runcului*, *Dealul Runcului*.

Ce fel de locuri să fi fost aceste *Runcuri*? Populația din localitățile respective nu cunoaște un cuvânt *runc*. Acesta poate că s-a aflat în uzul local și apoi a trecut în lexicul pasiv, dispărând cu totul în cele din urmă. Termenul nu a fost înregistrat nici într-o altă localitate din Basarabia. În mod obișnuit, el se află în circulație în regiunile păduroase ale Carpaților, aici întâlnindu-se și numeroase nume topice: *Runcu*, *Runculețul*, *Runcurelul*, *Runcușorul*, *Runcul Dornei*, *Runcul Frumos*, *Dealul Runcului*, *Valea Runcului* ș.a. [18, p. 23; 19, p. 226].

Termenul figurează în dicționarul academic al limbii române și în unele lucrări de specialitate toponimică: *runc* „poiană într-o pădure”, „loc înclinat, acoperit cu pădure”, „câmp unde pasc vitele” [20, vol. IX, p. 618]; *runc* „curătură în munți

sau pe dealuri”, „imaș pe locul unei păduri arse” [21, p. 67]; *runc* „loc unde a fost pădure, acum servind ca pășune” [22, p. 57].

Din toate sensurile înregistrate se distinge unul de bază – „loc unde a fost tăiată pădurea”. Cu acest sens entopicul s-a aflat în folosință obișnuită, probabil, în timpul defrișării masive a pădurilor din Basarabia (sec. XVII-XIX), când lemnul de pădure și produsele obținute prin prelucrarea lemnului (materialele de cherestea, potasa, sili-tra, mangalul) deveniseră marfă de cumpărare-vânzare pe piața internă și externă.

Apelativul topic este un cuvânt moștenit din latină: *runcus* < *runco*, *runcare* „a prăși”, „a curăța un teren de buruieni, de spini”. Documentar apare menționat încă la 1473: *do potoca runcului* [23, p. 204]. Îl găsim folosit și în operele literare: *La stânga se înalță... un runc verde, întâia treaptă a Ceahlăului* [A. Russo, după 24, vol. III, p. 788]; *Noi ne uităm de pe un runc și vedeam toate* [M. Sadoveanu, 25, p. 697]. Lui îi corespund în limba noastră sinonimele: *arsură, corcitură, curătură, goliște, laz, luminiș, poiană, rariște* ș.a. În documentele din sec. XV-XVII, în arialul *runc* – *Runc*, apar menționate toponimele: *Runcul, Runcul Carpănului, Runcul cel Mare, Runcul lui Berchez, Runcul lui Bozie, Runcul lui Dan, Runcul lui Stan, Runcul Stânilor, Runcușorul* [18, p. 23; 19, p. 221].

Terebna, râu, afluent pe stânga al Prutului, la sud-est de Cuconeștii Vechi (rn. Edineț). Izvorăște la nord de comuna Terebna, trece prin această localitate și prin Cuconeștii Noi (rn. Edineț), având direcția spre sud-vest și apoi, înainte de vărsare, spre vest. Lungimea: 17 km. Altitudini: 2309 m la izvoare, 95 m la vărsare. Pentru prima dată apare menționat documentar la 17 aprilie 1429, când Alexandru cel Bun dăruiește lui Radul grămătic satele Zubricăuți și Ivancăuți la Terebne, cu hotarele lor vechi [26, vol. I, p. 86-87]. E atestat și mai târziu, la 1431, 1436 ș.a. [*ibidem*, p. 152-153, 222-223].

Satul Terebna, în cea de-a doua jumătate a sec. al XVIII-lea, era încă foarte mic: 20 de ogrăzi în 1772 [10, partea I, p. 145], 30 de gospodării, cu 30 de birnici în 1774 [*ibidem*, partea II, p. 159]. O anumită dinamică în demografia localității se constată în secolele următoare: în 1817 – 92 de gospodării, moșia cu o suprafață de 960 de fâlcii aparținând proprietarului Stoian Solomon [11, p. 31]; în 1861 – 109 de ogrăzi, 613 de locuitori [27, p. 65]; în 1875 – 836 de locuitori [12, p. 61]; în 1897 – 1143 de locuitori [28, p. 9]; în 1904 – 198 de case, 1227 de locuitori [4, p. 207]; în 1930 – 1890 de locuitori, dintre care 1769 români [13, p. 54]; în 1994 – 1709 locuitori, dintre care 1682 români [14, vol. II, p. 581].

După toate probabilitățile, localitatea a fost denumită după râul la ale cărui izvoare se află situată. Hidronimul are la bază tema *mepeб-* a verbului slav *mepeбumu*, care înseamnă „a smulge”, „a curăța terenul de copaci; a despăduri”. Cf.: v. rus. *mepeбить*, ucr. *mepeбumu*, belr. *цeпeбiцyб*, sloven. *trebiti*, ceh. *tribiti*, pol. *trzebic*, toate lexemele având același sens – „a despăduri, a defrișa” [6, p. 45-46]. Deci semnificația originară a hidronimului ar fi „râu (pârâu) pe o vale unde a fost defrișată pădurea”.

Formantul *-n* (< suf. adjectival *-n-* + elementul formativ feminin *-a*) derivă, de obicei, nume topice cu însușiri asemănătoare sau identice cu noțiunea exprimată de etimon: *Bolotna, Crapivna, Lesna, Lăpușna, Lopatna, Răchitna*. Hidronimele

în *-na / -nea* păstrează vechile forme scurte adjectivale, cărora în limba rusă curentă le corespund variantele pline: *болотная, крапивная, лесная, лопушаная, лопатная, ракутская*. Aceste nume au statut gramatical de substantive, la origine însă fiind adjective.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Alexandru I. Gonța, *Documente privind istoria României. A. Moldova. Veacurile XIV-XVII (1384-1625). Indicele numelor de locuri*, București, 1990.
2. *Documente privind istoria României. A. Moldova. Veacurile XIV-XV*, București, vol. I, 1954 și urm.
3. Anatol Eremia, *Dicționar explicativ și etimologic de termeni geografici*, Chișinău, 2006.
4. Zamfir Arbore, *Dicționarul geografic al Basarabiei*, Chișinău, 2001 (după ediția din 1904 de la București).
5. Д. А. Магазаник, *Русско-турецкий словарь*, Москва, 1945.
6. М. Фасмер, *Этимологический словарь русского языка*, Москва, том I-IV, 1964.
7. В. А. Никонов, *Краткий топонимический словарь*, Москва, 1966.
8. Э. М. Мурзаев, *Словарь народных географических терминов*, Москва, 1984.
9. *Localitățile Republicii Moldova*, Chișinău, vol. 1-7, 1999-2007.
10. *Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774 // Moldova în epoca feudalismului*. Chișinău, vol. VII, părțile I-II, 1975. Editate de P. Gh. Dimitriev.
11. *Роспись землевладения и сословного строя населения Бессарабии по данным переписи 1817 года // Труды Бессарабской губернской ученой архивной комиссии*, Кишинёв, том III, 1907.
12. *Бессарабская губерния. Перечень населенных мест (1870-1875)*, Кишинёв, 1912.
13. *Enciclopedia României*, București, vol. II, partea I, 1935.
14. *Dicționarul statistic al Republicii Moldova*, Chișinău, vol. I-IV, 1994.
15. Vladimir Nicu, *Localitățile Moldovei în documente și cărți vechi*. Chișinău, vol. I-II, 1991.
16. *Cronica lui Constantin Mavrocordat*, Iași, vol. I-III, 1985-1987.
17. Nicolae Stoicescu, *Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova. Sec. XIV-XVIII*, București, 1971.
18. Iorgu Iordan, *Топонимия ромânească*, București, 1963.
19. Dragoș Moldovanu, *Tezaurul toponimic al României. Moldova. Toponimia Moldovei în cartografia europeană veche*, Iași, vol. I, partea a 4-a, 2005.
20. *Dicționarul limbii române*, Academia Română. București, vol. I, 1913 și urm.
21. Teodor Porucic, *Lexiconul termenilor entopici din limba română* (Extras), Chișinău, 1931.
22. Petre V. Rotaru, George A. Oprescu, *Lexicon toponimic*, București, 1943.
23. *Dicționarul elementelor românești din documentele slavo-române*, București, 1981.
24. *Dicționarul limbii române literare contemporane*, București, vol. I-IV, 1955-1957.
25. Mihail Sadoveanu, *Frații Jderi*, București, 1989.
26. *Documenta Romaniae Historica. A. Moldova*, București, vol. I, 1975 și urm.
27. *Списки населенных мест Российской Империи. Бессарабская область*, Санкт-Петербург, 1861.
28. *Первая всеобщая перепись населения Российской Империи. Бессарабская губерния*, Санкт-Петербург, 1905.